

Kırsal Alanların Sürdürülebilir Kırsal Turizm Amaçlı Kullanılması Kocaeli-Kandıra Örneği

Tülay Polat Üzümcü¹,

Aysun Çelik²,

Serenad Otar³,

Ayşegül Hacıoğlu⁴

1 Kocaeli Üniversitesi Kartepe Turizm Meslek Yüksekokulu

2 Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü

3 Kocaeli Üniversitesi Arslanbey MYO Bitkisel ve Hayvansal Üretim Bölümü

4 Kocaeli Üniversitesi Arslanbey MYO Park ve Bahçe Bitkileri Bölümü

*Sorumlu Yazar:

Email: tulay.uzumcu@kocaeli.edu.tr

Geliş Tarihi: 09 Kasım 2015

Kabul Tarihi: 23 Aralık 2015

ÖZET

Kırsal alanların, doğal ve kültürel peyzaj değerlerinin, turizm amaçlı kullanımlarında sürdürülebilir kalkınma ve sürdürülebilir turizm anlayışıyla değerlendirilmesi ve korunması önem taşımaktadır. Günümüzde bu anlayışla, yerel kalkınma modelleri giderek önem kazanmakta ve kırsal alanların bu bakış açısına uygun olarak değerlendirilmesine yönelik adımlar atılmaktadır. Bu bağlamda Kocaeli ili Kandıra ilçesi gerek kırsal peyzaj değerleri, gerekse tarihi ve kültürel değerleri -Kandıra yoğurdu, Kandıra bezi vb.- ile kırsal turizmde önemli pay sahibi yörelerden biri olmaya adaydır. Kandıra ilçesi, sahip olduğu kırsal alan ve kırsal yaşam unsurları ile birçok etkinliğe olanak tanımakta ve ahlında bir sanayi kenti olan Kocaeli'ye sanayisi olmayan nadir doğal kırsal alanlardan biri olarak kırsal turizm potansiyeli açısından değer katmaktadır. Kırsal yapısı, verimli tarım arazileri, balıkçılık potansiyeli ve yöresel el sanatları ile kırsal turizm potansiyeli taşıyan Kandıra'da sezonun kısalığına rağmen yalnızca deniz turizmine yönelik tesisler faaliyet göstermekte, tüm yıl yapılabilecek kırsal turizme yönelik tesis sayısı ise yok denecek kadar az bulunmaktadır. Bu doğrultuda bu çalışmada, Kocaeli ili Kandıra ilçesinin kırsal turizme olanak tanıyan değerleri belirlenerek, sürdürülebilir kırsal turizm anlayışı ile yerel halkın kalkınması ve ilçe turizminin geliştirilmesine katkı sağlanması amaçlanmaktadır. Araştırmada, öncelikle ilgili yazın taranarak, kırsal alanlar ve Kandıra'nın kırsal peyzaj değerleri belirlenmiş ve yörede kırsal turizmin geliştirilme gerekçeleri ile kırsal turizmin yörenin kırsal kalkınmasına olası etkileri açıklanmıştır. İlaveten, ilçenin turistik çekicilikleri ile Kandıra merkez ve köylerinin potansiyel kırsal turizm değerleri hakkında bilgilere yer verilmiştir. Araştırmanın yönteminde, Kandıra kırsal peyzaj değerleri ve kırsal turizmi konusunda bilgi sahibi belediye, kaymakamlık, turizm derneği, akademisyen, turizm işletmesi, Kandıra ilçe gıda tarım ve hayvancılık müdürlüğü- yetkililerine nitel araştırmada temel veri toplama araçlarından görüşme yöntemi uygulanmıştır. Mülakat sonucu elde edilen verilerde ise içerik analizi kullanılarak, veriler kodlara ve temalara göre düzenlenip, elde edilen veriler yorumlanmıştır. Araştırmanın sonucunda, Kandıra ilçesinin kırsal peyzaj değerlerinin açığa çıkarılarak, bu değerlerin sürdürülebilir kırsal turizm amaçlı kullanılmasına yönelik öneriler getirilmesi ve yöre ile ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği kurularak, kırsal turizm destinasyonu oluşturulması hedeflenmektedir. Böylelikle yöre kırsal peyzajının dokusunun bozulmadan yörede sürdürülebilir kırsal turizm yapılması hem yerel halka ekonomik fayda sağlayacak hem de yörenin turistik çekiciliğini artırarak turizm gelirlerini artırmak mümkün olabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kandıra, Kırsal Alan, Sürdürülebilir Kırsal Turizm.

Sustainable Rural Tourism, For Using of Rural Areas Within The Framework of Sample of Kocaeli-Kandıra

ABSTRACT

Rural areas, natural and cultural landscape values, sustainable development and to assess the understanding and preservation of sustainable tourism is important for use in tourism. Today this approach, local and rural development models are increasingly gaining in importance for the evaluation steps are being taken in accordance with this perspective. In this context, Kandıra district of Kocaeli has rural landscape values, historical and cultural values for instance yogurt and cloth of Kandıra etc. For sustainable tourism in the region is poised to become one of the most important areas. Kandıra district; with elements of rural areas and rural life offers the opportunity for many activities it has. In fact no one industrial city of Kocaeli industry adds value in terms of the rare natural rural areas, rural tourism potential. Kandıra has many rural structures, such as fertile farmland, carries the potential for rural tourism and fishing potential and local crafts. Despite the brevity of the season only it operates facilities for nautical tourism. There are very few facilities to rural tourism all year in where. In this regard, this study is determined potential or possibilities of Kandıra district of Kocaeli for rural tourism. Thus, this study aims to contribute to the sustainable development of rural tourism development and understanding of the local community tourism district. In the study, first scanning the related literature, rural areas and rural landscape values of Kandıra have to be specified. Later, the area of rural development and rural tourism development of rural tourism in the region on the grounds of possible effects will be explained. In addition, the town's tourist appeal Kandıra centers and villages will be given information about the potential value of rural tourism. Research methods, Kandıra's rural landscape values and knowledge of municipalities in rural tourism, district, tourism associations, academics, tourism organizations, Kandıra's district of Food, Agriculture and Livestock Directorate officials to the interviews of the key data collection tools in qualitative research will be implemented. The result of using the data obtained from the interview content analysis, data were organized according to codes and themes will be reviewed explaining the data obtained. As a result of the study, exposing the rural landscape value of Kandıra district, bringing proposals to use for sustainable rural tourism of these values and establish cooperation with organizations and institutions related to the region is aimed at the creation of rural

tourism destination. Thus, the deterioration of the tissue region in the area of sustainable tourism be made both rural landscape and will provide economic benefits to local people will be able to increase revenues by increasing tourism tourist attractiveness of the region.

Keywords: Kandıra, Rural Areas, Sustainable Rural Tourism.

GİRİŞ

Sanayi devrimiyle birlikte artan endüstriyel faaliyetlerin etkisi, ekonomik katkının yanı sıra, doğanın bozulması tehdidini de beraberinde getirmiştir. Günümüzde, köylerden kentlere yoğun göç, tarımsal üretimden elde edilen gelirin kimi zaman girdi maliyetlerini dahi karşılayamaması ve kırsal alanların giderek yapılaşmaya açılması gibi nedenler kırsal yaşamdan giderek uzaklaşmasına sebep olmuştur. Kırsal halkın bu yaklaşımına karşılık, yoğun çalışma saatleri ve toplumsal yaşamın neden olduğu stres etkenleri altında bir yaşam süren şehir insanı ise bulduğu ilk fırsatta kendini dinleyebileceği ve dinlenebileceği doğaya kaçış rotaları arayışı içine girmektedir. Bu arayış kitle turizmine alternatif olan turizm çeşitlerinin her geçen gün daha fazla tercih edilmesine sebep olmaktadır.

Dünya’da ve Türkiye’de kırsal kalkınma anlayışı ve sürdürülebilir kalkınma kavramı son yıllarda giderek artan bir önem kazanmaktadır. Kırsal yaşam değerlerinin etkin bir şekilde değerlendirildiği, yöresel ürün ve tarımsal faaliyetlerin katma değer kazandığı, sektörel ve kültürel unsurların yerel zihniyet ve doğa ile bütüncül yaklaşımlarla modellenildiği kırsal turizm bu bağlamda öne çıkan faaliyetlerin başında gelmektedir. Üç yanı denizlerle çevrili ülkemizde pek çok bölgede gerçekleştirilen deniz turizmi günümüz insanı için kimi zaman tek başına yeterli olmamakta, turizm tüketicileri yöresel unsurlar ve doğayla özdeş rekreasyonel faaliyetleri de kapsayan alternatif arayışı içine girmektedirler. Kırsal turizm doğaya ve doğala özlem duyan şehir insanı için önemli bir alternatif olmaktadır.

Kitle turizmde, çevresel kalitenin korunması ve doğal kaynakların deformasyonunun engellenmesine gerekli özen gösterilememektedir. Kırsal turizm yerel özelliklerin korunmasının yanı sıra ekolojik dengeyi korumayı ve ekonomik büyümeyi birlikte hedef alan bir turizm türü olmasıyla sürdürülebilir kalkınmaya en uygun modellerden biridir. Tarımsal ve turistik faaliyetlerin bir arada ve birbirinin tamamlayıcısı olarak yer aldığı kırsal turizm ile hem yerel ürünün pazarlanma olanakları ve yerli halkın istihdam olanakları artmakta hem de tarımsal üretim faaliyetlerine katılabilen, tarımsal ürünleri yerinde tüketebilen, doğallığı korunmuş otantik evlerde konaklayan insanların da doğayla bağı güçlenmektedir. Kırsal yaşamda kadının emeği ve aileye katkısı net olarak görülememektedir. Kırsal turizmde faaliyetlere katılan ve özgüven kazanan kadın, emeğinin karşılığını alma ve kullanma olanağına sahip olur. Tarımsal faaliyetlerin, tarımsal ürünlerin ve kırsal yaşam unsurlarının turizm başlığıyla birleştiği kırsal turizm, tarımdan gelir sağlayan halkın ürünlerini pazarlama ve tarım alanlarını etkin değerlendirme olanaklarını artırıcı bir etkiye sahiptir. Kırsal turizm kırsal yörelerde yaşayan insanlara yeni bir gelir olanağı sağlar. Yerel halk ve turist iletişimi farklı bakış açıları kazanma, değişik kültürleri tanıma ve tarımsal üretim süreçlerinin yakından izlenmesi, öğrenilmesi gibi yararları da beraberinde getirir.

Deniz turizmi sezonluk olarak, yılın birkaç ayında kazanım sağlayan bir turizm biçimi iken kırsal turizm belli bir sezona bağlı kalınmaksızın yılın on iki ayında da turizm faaliyetine ve kazanca olanak tanıyan bir turizm türüdür. Kırsal turizm kırsal alan ve unsurların değerlendirilmesi, tarımsal faaliyetlerin, yöresel değerlerin ve yaşayışın sürdürülebilir-

liğine olanak sağlaması açısından da önemli bir turizm çeşitidir. Kırsal turizm açılan yörelerde bitkisel üretim, arıcılık, balıkçılık, kümes veya büyük baş-küçük baş hayvancılık ve ormancılık faaliyetleri yörenin geleneksel el sanatları, yöresel lezzetleri, yerel mimari yapısı, tarihi eserleri ve yerel müziği gibi kültürel mirasının bir bütün olarak ele alınmasına önem verilmelidir.

Kandıra, bir sanayi kenti olan Kocaeli’nin doğaya açılan penceresi konumunda, sahip olduğu verimli toprakları, gerçekleştirilen tarım faaliyetleri ve yerel ürünleri ile kırsal turizm potansiyeli yüksek bir bölgedir. Kandıra’nın en büyük sosyo-ekonomik problemlerinden biri ekonomik açıdan umutsuzluk içindeki genç nüfusun kentlere göç etmesidir. Kandıra’da kırsal turizm uygulanmasıyla gerçekleştirilecek gelir artışının bu durumun önüne geçilmesinde etkin rol oynayacağı düşünülmektedir. Kandıra’nın var olan zenginliklerinin ağırlıklı olarak sahil turizmi biçiminde değerlendirilmekle birlikte, alternatif turizm faaliyetleri açısından yeteri kadar değerlendirilemediği görülmektedir. Kandıra’da uygulanabilecek turizm türleri arasında kongre turizmi, gastronomi turizmi, jeomorforturizm ve doğaya dayalı turizm türleri (ekoturizm, mağara turizmi, foto-safari, av turizmi) gibi farklı alternatif turizm türleri bulunmakla birlikte kırsal turizm, uygulanma potansiyelinin yüksekliği bakımından önde yer almaktadır.

Kandıra, kırsal peyzaj ve kültürel değerleri ile İstanbul-Kocaeli-Sakarya-Yalova gibi metropol şehirlere olan yakınlığı ile kırsal turizmde söz sahibi olmaya adaydır. Kandıra bu kırsal yapısı, verimli tarım arazileri, balıkçılık potansiyeli ve yöresel el sanatları ile kırsal turizm potansiyeli taşımakta iken, sezonun kısıtlılığına rağmen yalnızca deniz turizmine yönelik tesisler faaliyet göstermekte, tüm yıl yapılabilecek kırsal turizm yönelik tesis sayısı ise yok denecek kadar az bulunmaktadır. Bu doğrultuda bu çalışma ile, Kandıra ilçesinin kırsal turizm değerlerinin belirlenerek, sürdürülebilir kırsal turizm anlayışı ile yerel halkın kalkınması ve ilçe turizminin geliştirilmesine katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

LİTERATÜR İNCELEMESİ

Kırsal alanların sürdürülebilir kırsal turizm amaçlı kullanılmasına yönelik hazırlanan bu çalışma Kandıra örneğindedir ve, bu literatür kısmında; kırsal alan, kırsal turizm ile ilgili kavramlara, ardından ise Kandıra’nın kırsal alan değerleri ve sürdürülebilir kırsal turizm potansiyeline yer verilmiştir.

Kırsal Alanlar ve Sürdürülebilir Kırsal Turizm Kavramı

Kırsal alanlardaki doğal ve kültürel varlıkların zenginliği ve çeşitliliği turizm ve rekreasyon faaliyetlerinin geliştirilmesi açısından önemli bir potansiyel arz etmektedir (Özdemir, 2012, s.19). Kırsal alan, metropol olarak adlandırılan yerlerin dışında bulunan illeri kapsayan, ilçe, köy ve mezaralarda her türlü sosyal güvence, eğitim, sağlık, iş olanakları, sigorta, emeklilik ve kültürel etkinliklerden yeterince yararlanamayan bireylerin sayısal çoğunluğu oluşturduğu mekansal büyüklüğü ifade etmektedir. Kırsal alan için genel bir tanımlama yapılacak olursa, kent olarak tanımlanan yerleşim yerinin dışında kalan tarımsal etkinliklerin yapıldığı

köy, mezra vb. adlarla anılan insan yerleşimlerinin var olduğu alanlar olarak tanımlanabilmektedir (Deveci, Türkmen ve Avcıkurt, 2013, s.30). Kırsal alanlar, şehir yaşamından bunalan insanları, doğal yaşam alanları ve kültürel yapılarıyla ağırlayabilmektedir. Kırsal yaşamın çekiciliği, şehirlerde toplu halde yaşayan insanların belirli zorunluluklara tabi olmaları, stres altında yaşamaları, insanların bu sıkıntı stres ya da baskıdan biraz olsun uzaklaşabilmesi ve kendilerini daha özgür hissedebilmeleri için gününbirlik, hafta sonu ya da yıllık tatillerde kırsal yaşam alanlarını ziyaret etmeleri ve yoğun ilgi göstermeleriyle ortaya çıkan turizm türü "Kırsal Turizm" olarak adlandırılmaktadır (Deveci, Türkmen ve Avcıkurt, 2013).

Kırsal turizm, doğal kaynaklar, kültürel miras, kırsal yaşam tarzı ve yerel ekonomik etkinliklerle bütünleştirilmiş bir turizm türüdür. Öyle ki kırsal turizmin gerçekleştirildiği kırsal alanlar sahip oldukları kültürel peyzaj özelliklerinin yanı sıra doğal peyzaj elemanların sayısı ve çeşitliliği (su, vista, topografya, bitki örtüsü, temiz hava vb.) ile de her türlü rekreasyonel faaliyetler için uygun ortamlardır. Bu nedenle doğal varlıklar kırsal turizme hammadde oluşturmakta olup, aynı zamanda da insanların seyahatlerini yönlendiren çekici bir güçtürler (Kiper, Özyavuz ve Korkut, 2011, 22).

Kırsal turizm, kişilerin doğal ortamlarda dinlenmek ve değişik kültürlerle bir arada olmak amacıyla bir kırsal yerleşmeye gidip orada konaklamaları ve o yöreye özgü etkinlikleri izlemeleri ya da katılmalarıyla gerçekleşen bir turizm türüdür (Çelik, A., Polat, T., 2002). Bu bağlamda, kırsal turizmi daha iyi anlayabilmek için kırsal alanlarda yapılabilecek kırsal turizm etkinlikleri Tablo 1'de incelenebilir.

Tablo 1: Kırsal Turizm Etkinlikleri

Etkinlik Türleri	Yapılabilecek Aktiviteler
Dış Mekan Rekreasyonu	Binicilik, Doğal Yaşamı İzleme ve Fotoğrafçılık, Ücretli Balıkçılık, Kampçılık/ Piknik, Kızak Biniciliği, Kayak, Av Oyunları, Kuş Gözlemciliği.
Doğrudan Tarımsal Satışlar	Çiftlikte Satış, Yol Kenarı Stand Satışları, Tarımsal Kökenli Hediyelikler, Kendin Topla Operasyonları
Eğitimsel Deneyimler	Okul Turları, Fidanlık Turları, Bağ Turları, Tarımsal Teknik Kurslar, Tarımsal Fuarlar, Ürün Tanıtım Programları, İşletme Turları (Şarap İslt./Fabrikaları, Egzotik İşletmeler vb.)
Üretim	Çiftlik Ziyaretleri, Kendin Topla Aktiviteleri, Ağaç Kiralama Aktiviteleri vb
Barınma	Çiftlik Konaklamaları (yatak ve kahvaltı), binicilik tatilleri, öğrenci değişimleri, genç turist yurtları vb.
Davetler	Konserler veya özel olaylar, festivaller ve fuarlar, avcılık eğitimi vb.
Diğer	Tarihi-Kültürel Değerleri görme isteği, Üretici pazarları, Atçılık Ekipleri vb.

Kaynak: Çıkmın, Çeken ve Uçar, 2009.

Sürdürülebilirlik kavramı, bir toplumun, ekosistemin ya da sürekliliği olan herhangi bir sistemin işlerini kesintisiz, bozulmadan ya da sistemin ana kaynaklarına aşırı yüklenmeden devam ettirebilme yeteneği olarak tanımlanmaktadır (Karaman, 1996:102). Sürdürülebilir turizm kavramı, sürdürülebilir kalkınmadan gelen ve bunu turizme uygulama anlamını içeren bir terimdir (Inskeep, 1991:461). Sürdürülebilirlik, turizm sanayisinde sosyal ve ekonomik kalkınmanın yanı sıra çevreyi ilgilendiren konuları bütünleştirmeye

çalışır (Kernel, 2005:151). Turizm faaliyetlerinin doğal ve kültürel kaynaklar üzerindeki olumsuz etkileri ve bu etkilerin turizmin kendi geleceğini tehlikeye attığının anlaşılmasına başlanması ile sürdürülebilirlik kavramı turizme de yansımıştır (Erdoğan ve Barış, 2007:613). Varlığını çevre ve insan üzerine kurgulayan turizm endüstrisi için turizmde sürdürülebilirlik, uzun dönemli bir strateji ile anlam kazanabilmektedir. Aksi takdirde, bugünkü kuşakların dahi artık yararlanamadığı turizm kaynaklarından gelecek kuşakların da yararlanması mümkün olamayacaktır. Sürdürülebilirliğin geniş yapısı içinde turizm sanayisi yeşil kimlikler oluşturmak için çaba sarf etmiştir (Johnson, 2002:261).

Birleşmiş Milletler Çevre Programı ve Dünya Turizm Örgütü (2006) sürdürülebilir turizmi, şimdiki ve gelecekteki ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerini tam olarak dikkate alarak, ziyaretçiler, sanayi, çevre ve ev sahibi toplulukların ihtiyaçlarına göre tanımlar. Bu nedenle, sürdürülebilirlik kavramı, ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel boyutları göz önüne alındığında, çok boyutludur. Böylece, paydaşların faydaları ve maliyetleri kadar, toplulukların sosyal, ekonomik ve çevresel istekleri arasındaki denge ve mevcut kaynakların kalitesini bozmayan sürdürülebilir sonuçlara ulaşılır. Bu girişim, modern ve geleneksel yapı arasında uyum sağlar (Navarro, Pedraja ve Vinzón, 2015). Sürdürülebilir turizm kalkınması, turizm sektöründe yer alan ev sahipleri ile turist kesimlerinin ihtiyaçlarının, bugün var olan kaynakların, gelecek değerlerinin korunarak uzun süreli ve kesintisiz şekilde karşılanmasıdır (WTO, 1998:21). Turizm, çevresel gelişim kapasitesi, toplumsal sorumluluk ve turizmin yerel halkın istekleriyle bağdaşması konularına saygılı olarak sürdürülebilirlik ilkeleriyle bütünleşir. Sürdürülebilir turizm; yörelerin ihtiyaçlarını gelecekteki fırsatları da koruyarak karşılama anlayışıdır (Avcıkurt, 1997:136). Sürdürülebilir turizm ürünleri; turistik kalkınma ile zarar görmek yerine yararlı olan yerel çevre, toplum ve kültürlerle uyum içinde işlenen ürünlerdir. Sürdürülebilir gelişim için turistik ürün, yerel turist hedeflerine dâhil edilen yerel ihtiyaçlara katkıda bulunmalı; yerel insanı sosyal çevreden ve yaşam koşullarından uzaklaştırmadan özsaygı kazanmasına, özgürlük vermeye yardımcı olmalıdır. Sadece ülkesel ekonomik büyümeyi değil, bölgesel ve yerel ekonomik gelişmeyi de hızlandırmalıdır (Inskeep, 1991:461).

Kırsal turizm faaliyetleri ve gelişmeleri; ölçüğe, doğaya ve içinde yer aldıkları alanın karakter özelliklerine uyum sağlayacak şekilde düzenlenmelidir. Herhangi bir turistik alan içinde ziyaretçilerin ihtiyaçları ile o yörede yaşayan halkın ihtiyaçları arasında uyum sağlanmasına çalışılmalıdır. Sürekli gelişen dünyada, bazı değişikliklerin olması kaçınılmazdır ve bu değişiklikler çoğunlukla fayda sağlamaktadır. Ancak bu değişikliklere sürdürülebilir turizm ilkelerinden vazgeçilmeksizin yer verilmelidir. Özel sektör, yerel yönetimler ve çevreci kuruluşlar, kırsal turizm ile ilgili plan ve uygulamalarında aşağıda sıralanan prensipler ile uyum içerisinde olmak ve prensiplerin uygulanabilirliği için bir arada çalışmak, koordine halinde bulunmak ile yükümlüdürler. Sürdürülebilir turizm gelişiminin özellikleri; Kaynakların Sürekli ve Dengeli Kullanımı, Aşırı Tüketim ve Atık Miktarını Azaltma, Doğal-Kültürel-Sosyal Çeşitliliği Koruma, Planlama ile Turizmi Bütünleştirme, Yerel Ekonomileri Destekleme, Yerel Topluluklarla Bağlantılı Olma, Sektör ile Toplum Arasında İşbirliği Sağlayacak Kurumların Bulunması ve Çalışanların Eğitimi olarak sıralanabilir (Ahipaşaoğlu ve Çeltek, 2006, 105-107):

Navarro, Pedraja ve Vinzón (2015) göre, sürdürülebilirlik yönetiminde, turizm hedefine bakılmaksızın, daha önceki

çalışmaların göstergelerine odaklanan bir çalışma yürütülmelidir ve bu göstergeler (Tablo 2) objektif bir bakış açısıyla belirlenmelidir.

Tablo 2: Kırsal Turizmde Sürdürülebilirlik Göstergeleri

Ekonomik Sürdürülebilirlik	
Turizmin gelişmesinin ekonomik etkileri	Bölgede mevcut kırsal turizm faaliyetleri; Toplum için istihdam olanakları oluşturur. İlgili firmalara fayda sağlar. Bütün toplum için fayda oluşturur. Mevcut altyapıların iyileştirilmesini sağlar. Yaşam kalitesini iyileştirir.
Sosyo-Kültürel Sürdürülebilirlik	
Turizmin gelişmesinin sosyokültürel etkileri	Bölgede mevcut kırsal turizm faaliyetleri; Bölgenin kültürünü ve kimliğini korumak için yardımcı olur. Geleneksel kültürü korur. Şehir ve kasabalarda görünümünü iyileştirir. Bölgenin sosyal refahını (sağlık, güvenlik) korumak için yardımcı olur. Dinlence imkanlarını artırır. Kamu hizmeti ve altyapıları (ulaşım, yol, su, elektrik) geliştirir.
Çevresel Sürdürülebilirlik	
Turizmin gelişmesinin çevresel etkileri	Bölgede mevcut kırsal turizm faaliyetleri; Doğal kaynakların korunmasını destekler. Toplumun ekolojik farkındalığını artırır. Çevre korumaya yönelik politikaların geliştirilmesini destekler.

Kaynak: Navarro, Pedraja ve Vinzón, 2015.

Lane'e göre (2005) ise, başarılı bir sürdürülebilir kırsal turizm konsepti çok amaçlı olmalıdır. Yetersiz bir doğa koruma etiği ile bu başarı sağlanamaz. Bu amaçla sürdürülebilir kırsal turizmin temel ilkeleri;

- Yerli toplulukların kültür ve karakterini sürdürmek.
- Peyzaj ve habitatları sürdürmek.
- Kırsal ekonomiyi sürdürmek.
- Başarılı ve kalıcı bir turizm endüstrisi sürdürmek olmalıdır.

Kandıra'nın Kırsal Alan Değerleri ve Kandıra'da Sürdürülebilir Kırsal Turizm

Kandıra, Kocaeli iline bağlı ve Karadeniz'de 52 km. uzunluğunda kıyısı olan bir ilçedir. Doğusunda Sakarya (Adapazarı) İli, batısında İstanbul ili, kuzeyinde Karadeniz, güneyinde ise İzmit(Kocaeli) merkez ilçesi bulunmaktadır (Anonymus 2015). Mülga köy hizmetleri genel müdürlüğünün 70'li yıllarda hazırlanmış olduğu arazi kullanım kabiliyet sınıfı haritası verilerine göre; 933km² yüzölçümüne sahip Kandıra topraklarının 2709 hektarı I.sınıf tarım arazisi, 3196 hektarı II.sınıf tarım arazisi, 3014 hektarı III.sınıf , 35267 hektarı IV.sınıf, 28002 hektarı VI.sınıf, 12414 hektarı VII. sınıf ve 329 hektarı VIII. Sınıf arazidir. Kandıra ilçesi topografik yapısı küçük tepelerle kaplı ve belirgin arazi formundadır. İlçede; Babadağ'ı (400 m.), Çaltepesi (350 m.) gibi bölgeye göre yüksek sayılabilecek tepeler bulunmaktadır. Kandıra'nın iklimi Karadeniz iklimi etki alanı içerisindedir. Kandıra ormanlarında kestane, meşe, doğu kayını, defne, koca yemiş ve ihlamur ağaçları bulunmaktadır. Biyolojik çeşitliliğin korunması ile ekolojik dengenin korunması, ekolojik tarımın, ekoturizmin ve doğa turizminin teşviki yerel halkın gelir seviyesinin artırılması açısından çok önemlidir. Kandıra'nın Karadeniz'e dökülen 3 önemli deresi bu-

lunmakta olup, Sarısu Deresi 25 km, Seyrek Deresi 11 km, Kumcağız Deresi ise 7 km uzunluğundadır.

Kandıra'da kırsal peyzaj değerleri yüksek olan köyler bulunmaktadır. Bunlardan bazıları; Osmanlılar zamanından kalma işlemeli taş kalıntıları, özgün ev ve sokakları bulunan Ağaçağıl Köyü, zengin yeraltı sularına sahip Akçakese Köyü, Kandıra taşı üretiminde önde gelen Akçaova Köyü ve Akıncı Köyü, deniz turizmi ve kıyılarındaki doğal kayalık havuzları ile bilinen Bağıranlı Köyü, mavi bayrak ödüllü geniş ve sığ sahilleri olan Cebeci Köyü, İlginç jeolojik yapıdaki pembe kayalıkların bulunduğu Kefken ve tarihi liman bulunan Kerpe'dir. Kandıra köylerinde halk gelenek ve göreneklerine bağlı yaşamaktadır. Geleneksel eski köy evlerini genellikle alt katında hane sahibinin besilik hayvanlarının bulunduğu ahır kısmı ile üst katında aile fertlerinin yaşadığı iki katlı kerpiç-ahşap karışımı yapılardan oluşmaktadır. Bazı köylerde, şehirlerdeki çok katlı yapılaşmaya özenilmesi ve mali durumun iyileşmesi ile birlikte 4-5 katlı betonarme yapıların arttığı gözlemlenmiştir. Her köyde eski bir köy ilkokulu ve lojmanı binası vardır. Ancak taşımali eğitimden yararlanıldığı için bu ilkokul binaları kullanılabilir olduğu halde atıl durumda bırakılmıştır. Köylerin tamamında içme suyu şebekesi ve tamamına yakınında kanalizasyon şebekesi olup, köy yolları asfalttır ve elektrik mevcuttur.

ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ

Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılarak, katılımcıların bilgi ve deneyimleriyle oluşan çıkarımların belirlenmesi amaçlanmaktadır. Mülakat (Görüşme) iki ya da daha fazla sayıda insan arasında belli bir amaç etrafında yapılan tartışmalardır. Yaygın olarak mülakatlar yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ya da yapılandırılmamış olarak sınıflandırılabilir. *Yapılandırılmış Mülakatlar*; daha önceden belirlenmiş standardize soru setinden oluşan mülakatlardır. *Yapılandırılmamış Mülakatlar*; bu mülakatlar genel bir alanda var olan bilgiyi açığa çıkarmak üzere yapılır ve önceden belirlenmiş soru seti yoktur. *Yarı Yapılandırılmış Mülakatlar* ise genel hatlarıyla yol haritasına sahiptir ancak cevaplayıcının ilgi ve bilgisine göre, bu genel çerçevede içerisinde farklı sorular sorarak konunun değişik boyutlarını ortaya çıkarmaya çalışır (Altunışık, Coşkun, Bayraktaroğlu ve Yıldırım, 2007, 82-84).

Bu araştırmada nitel araştırma yönteminin temel kullanım nedeni, Kandıra kırsal alanlarının kırsal turizm potansiyeli taşıyıp taşımadığı konusunun derinlemesine araştırılmak istenmesidir. Bu doğrultuda nitel araştırmalar için veri toplama yöntemlerinden biri olan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile yüz yüze görüşmeler yapılarak, Kandıra ilçesi tarım ve turizm konusunda yetkili kişilerin fikirleri ve deneyimlerine dair özgür, derinlemesine ve çok boyutlu nitel bilgi elde edilmek istenmiştir. Bu çerçevede veri toplamak üzere yarı yapılandırılmış mülakatlardan faydalanılmıştır. Araştırma, 2015 Temmuz-Eylül tarihleri arasında Kandıra ilçesindeki araştırmaya katılmayı kabul eden Kandıra ilçesinde tarım ve turizm konusunda yetkili 7 kişi ile gerçekleştirilmiştir. Türkiye'de kırsal turizm konusunda çalışmalara rastlanmamış olmakla birlikte, Kocaeli ili turizm çeşitliliği ve Kandıra kırsal alanlarının ve tarımının önemine dair çalışma eksikliği olduğu görülmüş ve bu sebeple Kandıra ilçesinde sürdürülebilir kırsal turizmin yapılabilirliği konusu seçilmiştir. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış mülakat tekniğiyle toplanmış, yetkili kişiler ile Kandıra tarım-turizmüne yönelik ortalama 40'ar dakikalık yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmelerden elde edilen verilerden yararlanarak

8 açık uçlu sorudan oluşan yarı yapılandırılmış mülakat formu geliştirilmiş, form, farklı zamanlarda araştırmaya katılan yöneticilerle ayrı ayrı yürütülmüştür. Yöneticilerle yürütülen her bir mülakat bilgisayarda ses kaydı yapılarak ve not tutularak tek oturumda bitirilmiştir. Adayların düşüncelerini tam olarak belirleyebilmek için mülakat formunda sorulara ek olarak neden, nasıl, tam olarak ne demek istediniz, başka bir öneriniz var mı? şeklinde sorular yöneltilmiştir. Yöneticilere yöneltilen sorular aşağıdaki şekildedir:

Soru 1: Kandıra kırsal alanları ve kırsal turizmin yapılabilirliği konusunda ne düşünüyorsunuz?

Soru 2: Sizce Kandıra kırsal alanları kırsal turizme açılmalı mıdır? Neden?

Soru 3: Kandıra ilçesi turizm açısından yeterli potansiyele sahip midir?

Sahipse hangi turizm türleri yapılması gerektiğine inanıyorsunuz?

Sahip değilse hangi bakımdan yetersiz buluyorsunuz?

Soru 4: Sizce Kandıra'da kırsal turizm yapılabilmesi için yapılan tarım, balıkçılık ve hayvancılık yeterli midir?

Yeterli ise neden kırsal turizm tesisi sayısı yetersiz?

Yetersiz ise geliştirilmesi için neler yapılmalıdır?

Soru 5: Sizce Kandıra'da kırsal turizm yapılabilmesi için tarihi, kültürel değerleri, el sanatları vb. yeterli midir?

Yeterli ise neler yapıyor?

Yetersiz ise geliştirilmesi için neler yapılmalıdır?

Soru 6: Kandıra'da sürdürülebilir turizm yapılabilmesi için sizce kimlere, hangi sorumluluklar düşüyor?

Soru 7: Sizce Kandıra'da kırsal turizm yapılabileceği en uygun köy ya da beldeler neresidir?

Soru 8: Sizce Kandıra'da bir turizm okulunun olmaması eksiklik midir?

Eksiklik ise turizm eğitimi veren kurumlardan böyle bir talep/beklentiniz oldu mu?

Eksiklik değilse neden ihtiyaç duymuyorsunuz?

Araştırmada nitel analiz tekniklerinden biri olan içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi genel anlamda sözlü ve yazılı materyallerin sistematik bir şekilde analizi anlamaktadır. İçerik analizi sosyal bilimlere arşivlerden, dokümanlardan ve kitle iletişim araçlarından elde edilmiş ham bilgilerin incelenmesi ve bir anlam kazandırılmasında sistematik bir metodoloji sağlar. İçerik analizinde görüşme, gözlem veya dokümanlar yoluyla elde edilen nitel araştırma verileri; Verilerin kodlanması, Temaların bulunması, Kodların ve temaların düzenlenmesi, Bulguların tanımlanması ve yorumlanması olmak üzere dört aşamada analiz edilir.

Uygulanan yarı yapılandırılmış görüşmeler sonrası ilk olarak bilgisayarda ses kaydı olarak kaydedilen adayların konuşmaları transkript haline dönüştürülmüştür. Transkriptler oluşturulurken, adayların mülakatta sorulan sorulara verdiği cevapların bire bir yazımına özen gösterilmiştir. Ayrıca her bir transkript yazıldıktan sonra eşdeğer ses kaydıyla aynı olup olmadığı karşılaştırılmıştır. Ardından bu transkriptlere betimsel analiz uygulanarak kategoriler belirlenmiştir. Verilerden belirlenen kategorilerin yanı sıra içerik analizleri yapılarak kodlar oluşturulmuştur. İçerik analizi yönteminde birbirine benzeyen veriler belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilmekte ve okuyucunun anlayabileceği biçimde düzenlenerek yorumlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Araştırmada elde edilen verilerin kodlanması sürecinde veri seti okunarak kodlar ortaya çıkarılmıştır. Burada veriler içerisindeki kavramları anlamlandırmak amacıyla kodlama yapılmıştır. Tematik kodlama yapmak için de ortaya çıkan kodların benzerlik ve farklılıkları saptanarak ve

buna göre birbiriyle ilişkili olan kodlar bir araya getirilerek temaların altında yer alan veriler anlamlı bir bütün haline getirilmiştir. Çok sayıda verinin ortak yönü ortaya konularak ne sıklıkta oldukları belirlenmiştir. Veriler kodlara ve temalara göre düzenleme yapılarak doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Elde edilen veriler açıklanarak yorumlanmış ve sonuçlar ortaya konulmuştur.

Araştırmamızda Kandıra ilçesi kırsal alanları ve kırsal turizm konusunda yetkili olan kişilerin, Kandıra ilçesi ve köylerinde kırsal turizmin yapılabilirliğine yönelik algılarını tespit etmek amacıyla, 7 yetkili ile gerçekleştirilen nitel görüşme sonucunda oluşturulan temalar aşağıdaki şekildedir:

I. Tema: Kandıra Kırsal Alanları ve Kırsal Turizmin Yapılabilirliği

II. Tema: Kandıra Kırsal Alanlarının Kırsal Turizme Açılıp Açılmaması

III. Tema: Kandıra İlçesinin Turizm Açısından Yeterli Potansiyele Sahip Olup Olmadığı

IV. Tema: Kandıra'da Kırsal Turizm Yapılabilmesi İçin Yapılan Tarım, Balıkçılık ve Hayvancılığın Yeterli Olup Olmaması

V. Tema: Kandıra'da Kırsal Turizm Yapılabilmesi İçin Tarihi, Kültürel Değerleri, El Sanatları vb. Yeterliliği

VI. Tema: Kandıra'da Sürdürülebilir Turizm Yapılabilmesi İçin Kimlere Sorumluluk Düştüğü

VII. Tema: Kandıra'da Kırsal Turizm Yapılabileceği En Uygun Köy ya da Beldeler

VIII. Tema: Kandıra İlçesinde Bir Tarım-Turizm Okulunun Olmaması Durumu

ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Araştırmanın kapsamını Kandıra ilçesi kırsal alanları ve bu kırsal alanlarda kırsal turizmin yapılabilirliği hususunda yetki ve bilgi sahibi olan – Kandıra Kaymakamı, Kandıra Turizm Birliği Başkanı, Kandıra Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürü, Kandıra'da Turizm İşletmesi Sahibi, Kandıra Ziraat Odası Başkanı, Kandıra Tarım İlçe Müdürü ve Kandıra'da Ekoturizm Çiftlik sahibi- kişiler oluşturmaktadır.

Tablo 3: Kandıra İlçesi Yetkilileri Demografik Veriler

Yaş	Frekans	%	Eğitim	Frekans	%
31-40	2	28.6	Önlisans	1	14.3
41-50	3	42.8	Lisans	6	85.7
51-60	1	14.3	Toplam	7	100,0
60 +	1	14.3			
Toplam	7	100,0	Görev		
			Müdür	2	28.6
Cinsiyet	Frekans	%	Başkan	2	28.6
Kadın	1	14.3	İşletmeci	2	28.6
Erkek	6	85.7	Kaymakam	1	14.3
Toplam	7	100,0	Toplam	7	100,0

Katılımcı yöneticilere dair tanımlayıcı bilgilere bakıldığında (Tablo 3), yöneticilerin çoğunluğunun yaklaşık % 43 ile 41-50 ve % 29'unun ise 31-40 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Yetkili kişilerin % 86'sının lisans eğitimine sahip olduğu ve yine % 86'sının erkek olduğu anlaşılmaktadır. Kandıra ilçesi yetkili kişilerinin görevlerine bakıldığında 1 kaymakam, 2 müdür, 2 birlik başkanı ve 2'de turizm işletmecisi olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 4: Kandıra Kırsal Alanları ve Kırsal Turizmin Yapılabilirliği

Tema 1: Kandıra Kırsal Alanları ve Kırsal Turizmin Yapılabilirliğinin Belirlenmesine Yönelik Soru	
Görüş (Doğrudan Alıntılar)	Odak Noktalar
YK 1: “..... Kandıra'nın kırsal alanlarda turizm potansiyeli bulunmaktadır. Ancak Kandırılıkların bunu gerçekleştirebilmeleri için gelecek beklentileri bulunmamaktadır. Dezavantaj olarak dışarıya yoğun olarak göç vermişler. Ancak dışarıdan göç almamış olması, toplum yapısını korumuş olması a gibi avantajları olmuş.....” YK 2: “.....Destek ve yatırım alırsa Kandıra kırsal turizmin yapılabilirliği açısından çok uygun. Ancak ilçede yaşayan gençlerin kaçırılmaması lazım.” YK 3: “.....Kandıra'da kırsal alanlarda turizmin yapılabilme ve değerlendirilmesi ciddi anlamda ekonomik kazanımlar sağlayacaktır. Diğer anlamda bu turizmin burada yapılabilmesi için gerekli şartlar, coğrafi olanaklar mevcuttur ve bölge için iyi olacağını düşünüyorum. İstanbul gibi bir metropolün hemen kenarında, Kandıra ilçesinin bu iş için çok uygun olduğunu düşünüyorum.” YK 4: “... Kandıra'da insanlar istemiyorlar, çünkü insanlar turizm nedir, işletmecilik nedir, gelir nedir bilmiyorlar. Önceki yönetimler buralar bakır kalsın diye ellemeli. Bu nedenle kırsal turizme uygun ancak bakış açısı uygun değil. Kandıra'da genç nüfus işsizlik sebebiyle ayrılmış, yalnızca yaşlı ve emekliler kaldı ve burada köylü olmak küçümseniyor, şehirde çöpçülük yapan bile daha önemli kabul ediliyor. Bu sebeple tarım-hayvancılık yapacak kalmadı ki turizmi de yapısın..... Halk ancak para kazanacağını bilecek, para kazanan bir örnek görecektir, işte o zaman yapmak ister. Para olacak, siyasi güç olacak (.....imar planlarını tamamlanacak) ve insanları bilgilendireceksin, Kosgeb, Marka gibi kurumlardan teşvik alacaksın o zaman olur..” YK 5: “.....En büyük sıkıntı gençlerin köyü terk etmesi. Gençler kendi işlerine sahip çıkmıyor, sigortalı işleri tercih ediyor. Çiftçiler tek başımıza kaldık diyorlar. Gerekli eğitimler verilebilir ve gençler inandırılabilirse Kandıra 'da kırsal turizm yapılabilir. Kırsal turizm uygulanabilirse bu sefer köye geri dönüşler olacak” YK 6: “.....Kandıra trekking yapmaya uygun alanlara sahip. Ayrıca Kandıra'nın çoğu köyünde pazarda satılabilecek doğal ürünler bulunur. Manda yoğurdu, hindi gibi. Ancak patent alınmadığında sorun çıkıyor. Bazı şartlar aranıyor. Bu yüzden yoğurt gibi ürünlerde patent ve sertifika alınmalıdır” YK 7: “.... Kesinlikle en doğru yer. Doğasına dokunmamak koşuluyla, demokratik yapısına dokunmamak koşuluyla, kesinlikle Kandıra çok doğru yer. Ben SWOT analizini yaptım. Bizim tesisimizde, 500 uluslararası şirketin iki yüzü burada, beyaz yakalıların ne gidebileceği yer var, hepsi buraya geliyor, burası bazen tıp kongresine, bazen mimarlar dönüyor . Kesinlikle şu anda Kocaeli'nde bir iş yapılacaksa, Kandıra 95 köyüyle en doğru yer, köylerini incelesinler, muhteşem köyleri var. Kandıra'nın merkeze 15 km uzaklıkta köyleri var, 52 km denize sahili var, %60 civarında temiz kalmış ormanı var, bu ormanın bir tek eşi Artvin'de var.....”	-Bilgilendirme ve teşvik -Dışarıya göçün engellenmesi gerekli -Destek ve yatırım yapılmalı -Halk bilgilendirilmeli -Ekonomik kazanım -Gerekli şartlar mevcut -Turizmi bilmiyorlar -Dış göç var ve genç nüfus yok -Bilgilendirme ve teşvik İmar planlarının tamamlanması -Yönetimlerin teşvik etmesi gerekli, - Gençlerin merkezlere göçü - Eğitim ve ikna - Kandıra kırsal turizme uygun alan ve ürünlere sahip -Patent alınmaması -Kırsal turizmin yapılacağı en doğru yer, -Muhteşem köyleri, sahili, temiz kalmış ormanı var.

Bu araştırmada görüşülen Kandıra ilçesinin tarım ve turizmi ile ilgili yetkili kişilerin, tamamının üniversite eğitimi almış, tamamına yakının erkek olduğu ve konuları ile ilgili tepe yöneticiler oldukları anlaşılmaktadır. Dolayısıyla araştırmamız hakkında en yeni ve en kapsamlı bilgi sahibi olabilecek kişilerin seçildiği düşünülmektedir.

Uygulanan yarı yapılandırılmış görüşmeler sonrası ilk olarak bilgisayara kaydedilen yetkili kişilerin konuşmaları transkript haline dönüştürülmüştür. Daha sonra, bu transkriptlere betimsel analiz uygulanarak temalar belirlenmiş

ve elde edilen verilerin içerik analizleri yapılarak odak noktaları oluşturulmuştur. İçerik analizi yönteminde birbirine benzeyen veriler belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilmekte ve okuyucunun anlayabileceği biçimde düzenlenerek yorumlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Oluşturulan temalar ve odak noktaları dâhilinde elde edilen veriler, yetkili kişilerin ifadelerinde değişiklik yapılmadan ele alınmıştır. Veriler toplanırken ve analiz edilirken her bir yetkili kişiye YK1, YK2, ... şeklinde kodlar verilmiştir.

Tablo 5: Kandıra Kırsal Alanlarının Kırsal Turizme Açılması

Tema 2: Kandıra Kırsal Alanlarının Kırsal Turizme Açılıp Açılmamasının Belirlenmesine Yönelik Soru	
Görüş (Doğrudan Alıntılar)	Odak Noktalar
YK 1: “..... Kandiramızın imkanları çok fazla. Sanayinin girmemiş olması çok önemli. 50 km kıyısı var. Kandıra kırsal alanları turizme açılmalı. Ancak kısa dönemli gelir getiren planlamalar yapılmamalıdır. Sadece deniz turizmi ile gelinebilecek son nokta budur. Kandıra'nın farkı kırsal turizm olmalıdır.....” YK 2: “.....İstanbul'un hemen dibindeyiz. İstanbul'a açılan bir kapıyız. Turizm konusunda Kandıra köylüsü eğer biran önce önlemlerini alıp adapte olamazsa boğulur. İstanbul dalgasına hazır olmalıyız. Kendimizi geliştirip ayak uydurmamız gerekiyor....” YK 3: “.....Kandıra Kırsal Alanları kesinlikle kırsal turizme açılmalı, bu coğrafya çok güzel bir coğrafya insanların hizmetine açılması gerekiyor. Bu güzellikleri herkesin tatması, görmesi gerekiyor.....” YK 4: “.....Açılmalıdır diyorum ancak engelleyici faktörler var. Açılacak yerlerin milli emlak ya da halkın arsası olması ancak İstanbul'dan çok kişi arsa aldı ve yapmak zor. Ayrıca artık köy statüsü kalmadı ve köyler Büyükşehir Belediyesiyle bağlı dolayısıyla onlarla, imar müdürlüğü ile görüşerek yapılabilir. Diğer türlü köylü köyüne izinsiz ahır dahi yapamıyor. Bu konu Büyükşehir belediyesi ile görüşülmelidir.....” YK 5: “.....Açılmamalıdır. Kandıra uzun yıllar göç almamış. %20 civarında arazi satılmış ama bunlar yatırım amaçlı alınmış. Şimdi 3.köprü geçecek diye yerler alınmış, köylüye yer kalmamış. Ama bizim bölgemizde gelişmiş ve kültürel yapıdan da kendini geliştirmiş köyler var. Bağıranlı gibi. Hem deniz kenarı hem de bayağı bir tarımsal üretim var. Bağıranlı'da liman var, kooperatif var.Pilot bölge seçilmeli. Göze görülecek, ulaşımda sorun yaşanmayacak yerler seçilmeli. Çünkü bizim vatandaşımıza Bir şey görmeden hiçbir şey yaptırılmaz.....” YK 6: “..... Açılmalıdır. Tarımsal faaliyetin yoğun olmadığı durgun sezo (Eylül-Mart arası) kazanç olur...” YK 7: “.....Açılmalıdır, çünkü şu anda insanların ihtiyacı olan budur. A+ denilen müşteri kitlesi konvansiyonel turizmde, geçen yıl itibarıyla rezervasyon iptalleri %20'yi aşmıştır. Şu anda gerçekten para bırakacak turist kitlesi bunlardır. Gerçek budur.....”	-Uzun vadede gelir getiren yatırımlar yapılmalı -Yönetimlerin halkı bilinçlendirmesi gerekli - Coğrafi güzellikler -Hizmete sunmak -Yerel yönetimlerle görüşülmeli - Pilot bölge seçilmesi -Deniz turizminin ve tarımsal faaliyetin durgun olduğu dönem -Kırsal turizme açılmalıdır.

Tablo 6: Kandıra İlçesinin Turizm Potansiyelinin Yeterliliği

Tema 3: Kandıra İlçesinin Turizm Açısından Potansiyelinin Yeterliliğinin Belirlenmesine Yönelik Soru	
Görüş (Doğrudan Ahntılar)	Odak Noktalar
YK 1: “.....Deniz, su sporları, balıkçılık ve dalış turizmi yapılıyor. Doğası da yeterlidir. Doğa yürüyüşleri yapılabilir. İlçemiz asayiş bakımından da oldukça iyi durumdadır. Eko turizm alanında her imkana sahiptir. Büyükşehirlerde metropollerdeki insanlar kendisi ile başbaşa kalabileceği yerler arıyorlar. Kandıra bu açıdan çok uygundur.” YK 2: “..... Kandıra İlçesi turizm açısından yeterli potansiyele sahiptir. Deniz turizmi var zaten, doğa sporları, yürüyüş, atçılık, tırmanma, dağ bisikleti gibi sporlar yapılabilir. Ancak ilçemizin tanıtımı yeteri kadar yapılmamaktadır. Turizm firmaları, acentalar buraya turist getirmiyorlar çünkü yeterli altyapıya sahip değiliz. Herhangi bir tesise sahip değiliz.....” YK 3: “... Kandiranın turizm için potansiyeli fazlasıyla yeterli olduğunu düşünüyorum. Bu bölgede alternatif turizm türleri (doğa sporları) kongre turizmi, mağara turizmi, inanç turizmi yapılabilir. Yetersiz bulduğum noktalar yollar ile alakalı, Karadeniz yolu bağlantısı ve duble yol bağlantısı açısından yetersiz o da yapılıyor...” YK 4: “.....Turizm potansiyeli yeterlidir. Kandıra'nın 52 km çok güzel sahili var, ilk olarak deniz turizmi olabilir, ilk başlık bu ancak zaman kısa bunun sıkıntısı var. İstanbul, Bursa, Sakarya, Kocaeli çevremizde, kış dönemlerinde eğitim-kongre turizmi yapılabilir. Bu şehirlerden insanlar hafta sonu gelmek nefes almak istiyor, ürünler almak istiyor.Tüm yıl yapılabilecek turizm türü olan kırsal turizm olamaz mı dediginizde, süper, on numara, <i>buraya olacak gömlek, kıyafet uyacak kıyafet, gömlek bu</i> ancak bunu yapacak delikanlı, siyasetçi lazım. Olarak Onun haricinde projeye, paraya dönüşmediği sürece hiçbir anlamı yok. Yetersizlik olarak ise, alan, insan kaynağı ve şu an ki köylerin yasal statüsü sayılabilir.....” YK 5: “.....Tabii canım ne demek.Tartışmamız bile abes olur. Bizim biliyorsanız her tarafımız yemyeşil orman.Çok uygun.Doğa sporları yapılabilir.Off-road pistleri var, yapılabilir.” YK 6: “.....Kandıra 'da deniz turizmi fiili olarak mevcuttur. Diğer turizm türleri de teşvik edilmeli.....” YK 7: “..... Sahiptir. Doğa turizmi olabilir, on iki ay boyunca gastronomi turizmi, diaspora-tarih turizmi olabilir. Üstü örtülü muhteşem bir tarihi var. Bir de turizm ofisi yapsalar, örnek Ağva gidip baksalar, çok başarılı, örnek olarak inceleyin. Kandıra muhteşem bir yer, ben SLOW CITY olması için (50.000 oldu nüfusu) , SMART CITY olması için gayret gösteriyorum, bunların hepsi mümkün. Biz burada Toprak Ana günü kutluyoruz, 150 ülkede eş zamanlı yayınlanıyor....”	- Deniz turizmi -Eko turizm - Kırsal turizm -Deniz turizmi -Doğa turizmi -Tesis ve altyapı eksikliği - Alternatif turizm türleri yapılır - Deniz turizmi, -Eğitim turizmi, - Kırsal turizm -İnsan faktörü ve köy statüsü yetersizliğe neden, - Yeşil alan varlığı - Doğa sporları - Teşvik gerekli -Doğa turizmi, -Gastronomi turizmi

Araştırma mülakatlarına ilişkin bulgular, kodlamalar ve temalar aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4’de Kandıra ilçesi kırsal alanları ve kırsal turizmin yapılabilirliği konusunda yetkili olan kişiler ile yapılan görüşmeler yer almaktadır. Yetkili kişiler, Kandıra kırsal alanlarında kırsal turizm yapılabilmesi için gerekli şartların mevcut olduğunu ve uygun bir yer olduğunu belirtmişlerdir. Ancak kırsal turizm yapılabilmesi için; halkın bilgilendirilmesi ve teşvik edilmesi ile ilçeden istihdam amaçlı uzaklaşan genç nüfus göçünün engellenmesi gerektiğini belirtmişlerdir. İlçeye kurumların destek vererek, yatırımlar yapılmasını sağlamaları ve yine kamu yöneticilerinin bir an evvel turizm imar planlarını tamamlamaları gerektiğinin ifade etmişlerdir. Yerel halk ile ilgili olarak, turizmin henüz sahil köyleri dışında bilinmediğini ve kırsal turizmin yapılabilmesi için mutlaka, halkın bilgilendirilip, ekonomik kazanımları olacağı anlatılıp, gerekli eğitim ve teşvikler ile ikna edilmesi gerektiğinin altını çizmişlerdir.

Kandıra ilçesi kırsal alanlarının kırsal turizme açılması hususunda ilçe yetkilileri; Kandıra'nın sahip olduğu güzel coğrafyasının kırsal turizme açılması gerektiğini, özellikle deniz turizminin ve tarımsal faaliyetin durgun olduğu dönemlerde kırsal turizmin kazançlı olabileceğini belirtmişlerdir. Ancak kırsal turizm tesisi açılabilmesi için öncelikle yerel yönetimlerle görüşülmesinin ve turizm imar planlarının tamamlanmış olmasının gerekliliği vurgulanmıştır. Kandıra'nın kırsal turizme açılmasında uzun vadede gelir getiren yatırımlar yapılması gerektiği ve bir köy yada derenin pilot bölge seçilerek halkın kırsal turizmden kazanç elde edebileceğine inanması ve halkın yönetimler tarafından eğitilerek bilinçlendirilmesinin önemi üzerinde durulmuştur.

Kandıra'nın turizm türleri açısından potansiyelinin yeterliliğinin belirlenebilmesi amacıyla görüşülen yetkililerin yanıtları Tablo 6’da yer almaktadır. Yetkili kişiler, Kandıra'nın turizm açısından yeterli potansiyele sahip olduğunu ve deniz turizmi, ekoturizm, alternatif turizm türleri (doğa sporları, eğitim- kongre turizmi, mağara turizmi, inanç tu-

rizmi, haftasonu ve günübirlik gastronomi turizmi, kırsal turizm) yapılabileceğini ve Kandıra'nın üstü örtülü muhteşem bir tarihi olduğunu ifade etmişlerdir. İlçede turizm ofisi yapılmasının gerekliliğini vurgulayarak, ilçenin tanıtımının yapılması, tesis sayısının artırılarak, altyapının düzenlenmesinin ve acentalarla anlaşarak turist gelmesinin sağlanmasının gerekliliğinin altını çizmişlerdir.

Kandıra’da kırsal turizm yapılabilmesi için ilçenin tarım, balıkçılık ve hayvancılığının yeterli olup olmadığına ilişkin Kandıra yetkililerinin verdikleri yanıtlar Tablo 7’de yer almaktadır. Buna göre; Kandıra'nın tarım açısından çok iyi ekilebilir, verimli arazileri olmasına rağmen yeterince kullanılmadığı ya da kullanılanların amatör-bilinçsiz bir şekilde kullanıldığı ve mevcut üretimin yöre halkının ihtiyacını karşılamaya yönelik, ekonomik getirisi az olan ürünlerle gerçekleştirildiğini ve artacak turizm talebi için yeterli olmadığını, çiftlikler kurulabileceğini, organik üretimin geliştirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Özellikle hayvancılığın sıkıntıda olduğunu, ünlü Kandıra hindiciliğinin yok olmak üzere olduğunu, manda sütü ve yoğurdunun üretiminin çok yetersiz olduğunu vurgulamışlardır. Balık otlaklarının çok iyi olduğunu ancak balıkçılık yapanların amatör teknelerle, amatör imkânlarla bu işi yaptıklarını ve Kandıra’da balıkçı köyleri olmasına karşılık balık yenilebilecek bir yer olmadığını ifade etmişlerdir. Kırsal turizmde, hayvansal üretimden ekonomik karlılık sağlanabilmesi için nicelikten çok niteliğe bakılması gerektiği ve bunun için de yatırım ve teşvikler yapılarak, küçük aile çiftçiliğinin korunması gerektiğini ve uygun köylerde ev pansiyonculuğunun başlatılabileceğinin, köy evlerinde yöresel yemekler, organik ürünlerin üretilerek satılabileceğinin altını çizmişlerdir.

Tablo 7: Kandıra'da Kırsal Turizm Yapılabilmesi İçin Tarım, Balıkçılık ve Hayvancılığın Yeterliği

Tema 4: Kandıra'da Kırsal Turizm Yapılabilmesi İçin Tarım, Balıkçılık ve Hayvancılığın Yeterliğinin Belirlenmesine Yönelik Soru	
Görüş (Doğrudan Alıntılar)	Odak Noktalar
YK 1: “.....Çiftlikler kurulabilir. Mevcut olanlar yeterli değildir. Mevcutlar Kandıra'daki şu anlık ekonomik hayata yetiyor. Ancak daha iyisi yapılmalıdır. Halkın turizm eğitimi bulunmamaktadır. Halk kendi günlük geçimini sağlayabilecek ekonomik getirisi en az olan ürünleri yetiştiriyor. Organik üretim geliştirilmelidir. Coğrafi, iklim ve insan yapısı araştırılıp ona göre bir plan çizilmelidir. İlgili kurumların çalıştay yapması gerekmektedir. Birkaç pilot bölge seçilerek ilk buralarda çalışılmalıdır. Daha önce hazırlanmış bir çalışma var ama ilk önce gençleri dışarı göçten vazgeçirmek lazım. Yatırım ve teşvikler yapılarak insanların inandırılması gerekli.” YK 2: “.....Balıkçılıkta bir sıkıntı yok. Özellikle balık sezonunda Karamürsel'den sonra en şanslı 2. ilçedir Kandıra. İlçemizde yeterli kadar balıkçılık yapılıyor. Ancak balık yenilebilecek bir yer yok. Küçükbaş hayvancılık sıkıntılı. Hindicilik yok olmuş. Büyükşehir Belediyesi ve Kandıra Belediyesi hindi kuluçka çiftliği açtı. %50 destekli hindi palazı veriliyor. Amacımız halkımızı teşvik etmek. Belediye, Kaymakamlık birleşip tesisler açılabilir.....” YK 3: “.....Kandıra'nın tarım açısından çok iyi ekilebilir, verimli arazileri olmasına rağmen yeterince kullanılmadığını ya da kullanılanların amatör-bilimsiz bir şekilde kullanıldığını düşünüyorum. Bunların biraz daha profesyonel bakışlarla, daha verimli bir hale getirileceğini, insanlara daha fazla kar kapısı, ekonomik anlamda daha fazla katkı sağlayabileceğini düşünüyorum. Aynı şekilde balıkçılık da, mesela Kefken balıkçılık literatürde bir merkez kabul edilirken, balıkçılık yapan arkadaşların amatör teknelerle amatör imkânlarla bu işi yaptıklarını düşünüyorum. Aslında balık otlaqları bölge anlamında çok güzeldir. Hayvancılık da, köylere gidin büyük bir kısmı sadece kendi ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde ve amatör yapılmaktadır. Aslında biraz daha profesyonel bir şekilde büyük hayvancılık geliştirilirse daha faydalı olur. Manda Kandıra için önemli bir yer tutar. Bu konuda girişimler var ancak daha da çoğaltılmalıdır...” YK 4: “.....Yeterli değil, şu anda karadüzen balıkçılık yapılıyor. Şimdi devlet gemileri satın alıyor, balıkçılık sektörünü farklı noktaya getirmeye çalışıyor. Hayvancılık açısından bir atılım var. Yetersizliklerin giderilmesinde, su ürünleri ile ilgili bir bölüm kurulması lazım. Ufak gelir sağlayarak insanların aklının çelinenmesi gerekiyor.....” YK 5: “.....Zaten balıkçılık yapılıyor Kandıra'da ama talep artınca yetişmez. Kırsal turizm tesisi olarak bir tek Nar Çiftliği var ama o da eğitim ve danışmanlık hizmeti veriyor esas. Tam olarak kırsal tesis denemez. Ürünlerin pazarlanması için yer lazım. Kandıra'da Kandıra pidesi yiyebileceğiniz bir yer yok. Kandıra yağurdunu sadece Çarşamba günleri pazarda bulabilirsiniz. Keşkek, mancarlı pide, dartılı yumurta bizim yöresel yemeklerimiz. Bu ürünlerin tanıtımında hem tesis hem teşhir önemli.” YK 6: “.....Yok, yeterli değildir. Hayvansal üretimde ancak belli rakamlarla üretime başlanmalıdır ki, ekonomik karlılık sağlanabilsin. Kırsal turizmde bu rakamlar tutturulamayacağından nicelikten çok niteliğe bakılmalı” YK 7: “.....Küçük aile çiftliği korunmalıdır. Küçük aile çiftliği çok kıymetlidir, butiktir, değerlidir, küçük aile çiftliği korunmalıdır ve Kandıra'da şu anda araziler küçük aile çiftliğine müsaittir. Uluslararası da çok prestijli bir iştir. Kaşıkçı elması gibi parlar... Kandıra'da bizden sonra şimdi bir farkındalık oluştu. Şimdi özenmeler başladı, küçük küçük başladı. Kesinlikle küçük aile çiftliğinin desteklenmesi lazımdır. Dünyayı küçük aile çiftliği besliyor ama kayıtlara girmediği için bilinmiyor. Onun için küçük aile çiftliği kutsal bir şeydir..... Biz bu konuda insanlarda bu bilinci oluşturmaya çalışıyoruz. Bir eğilim var, neyin değerli olduğunu fark ediyorlar. Ancak bir turizm ofisi kurulması lazım, bir tanıtım olacak, birileri bunu idrak edecekSürdürülebilir yaşam, bizim tarzımız.....”	- Profesyonel üretime geçilmesi -Organik üretim geliştirilmeli -Yatırım ve teşvik yapılmalı -Balık yenilebilecek tesisler açılmalı -Mandacılık ve hindicilik teşvik edilmeli ve üretimi geliştirilmeli -Tesisler devlet aracılığı ile açılabilir - Profesyonel tarım, balıkçılık ve hayvancılık yapılmalı - Profesyonel tarım, balıkçılık ve hayvancılık yapılmalı - Manda üretimi geliştirilmeli -Yeni yöntemlerle yapılmalı, -Atılım var, - Yerel ürünler -Tesis ve ürün teşhiri - Nitelik önemli -Küçük aile çiftliği korunmalıdır, -Turizm ofisi kurulması, - Çok değerli bir yer Kandıra -Organik ürünlerin olduğu ev pansiyonculuğu, kahvaltı evleri olmalı.

Tablo 8: Kandıra'da Kırsal Turizm Yapılabilmesi İçin Tarihi, Kültürel Değerleri, El Sanatları Yeterliği

Tema 5: Kandıra'da Kırsal Turizm Yapılabilmesi İçin Tarihi, Kültürel Değerler, El Sanatlarının Yeterliğinin Belirlenmesine Yönelik Soru	
Görüş (Doğrudan Alıntılar)	Odak Noktalar
YK 1: “.....Kocaeli çok zengin bir tarihe sahip. Kandıra da köklü bir geçmişten gelmiş. Kandıra'da tarihi liman kalıntıları bulunmakta. El sanatları olarak Kandıra bezimiz var. Bu konuda eğitim veren Halk Eğitimi Merkezimiz var. El sanatlarımız halkın kullanımına yetecek kadar var. Ancak turizmin geliştirilmesi için yetersiz. Daha kalıcı olması açısından eğitim olanaklarının geliştirilmesi gerekiyor.” YK 2: “..... Kandıra'nın tarihi ve kültürel değerleri çok fazla. Ancak ben yeterli olduğunu düşünmüyorum. Köyler ele alınmalı. Onarılıp insanların gelmesi sağlanmalı. Tarihi camiler çerçevesinde insanların toplanabileceği etkinlikler yapılabilir. Bulgur kaynatma, dibek dövme, mısır pişirme, mancarlı pide yapma bir etkinlik haline getirilip bir şenliğe dönüştürülebilir. Eski tarım aletleri sergilenebilir. Kandıra bezi ile ilgili tezgahlar kurulup bez üretilir, hediyeelik eşyalar yapıp pazarlanabilir. Kandıra taşı geliştirilebilir. Akçaova taşı dediğimiz Kandıra taşı ile duvar kaplamaları, şömineler yapılıyor.” YK 3: “.....Ben çok yeterli olduğunu düşünmüyorum. Tarihi ve kültürü açısından çok ön plana çıkan objelerimiz yok. Kandıra bezi ve kandıra taşı var, Seyrek kalesi ve Malta kaleleri var, Kerpe'de Cenevizlilerin yaşadığı eski korsan mağaraları var, bu eski yaşam bölgelerinin sergilenmesinin turizme katkıda bulunacağını düşünüyorum.....” YK 4: “.....Hocam, dönüp dolaşip aynı yere geliyoruz.. Para... Kandıra söylediğiniz konuda bir numara ama paraya ihtiyaç var. Birincisi Kandıra bezi için keten üretilmesi lazım, keten üretimi çok zor ve maliyetli. Ninelere sonra üretin kalmayacak. İkincisi eğitim, bu insanlara eğitim verilmeli, üretim yaptırılmalı, projeler yapılarak teşvik edilmelidir.....” YK 5: “.....El sanatları vardı.Kandıra bezi.Mutfak kültürü var, gastronomi.Kandıra taşı var.Akçaova-Tekzen tarafından çıkartılıyor. Şöminede, duvar süsleme malzemesi olarak kullanılıyor. Yumuşak işleniyor, işlendikten sonra oksijenle temas ediyor.....” YK 6: “.....El emeğinin çok olması sebebiyle ve günümüzde makinalı üretimler tercih edildiğinden Kandıra bezi gibi el yapımı ürünler azalıyor.....” YK 7: “..... Hepsı var. Slow city olmak için de var. Sadece nüfusu 50.000 olduğu için, slow food hareketi için de komüniteler kurulabilir, takaslar yapılabilir. Coğrafi işaret alabilir. Burada çok değerli endemik bitkiler var. Bithinyalılar'dan bu yana muhteşem bir tarihi, üstü kapalı bir tarihi var. Burada hakikaten doğru bir yapılanma lazım, bu dokuyu koruyarak hareket etmek lazım. Kurtuluş savaşı tan yerinin ağardığı Kandıra-Babalı vb. üstü kapalı bir tarih var, Kurtuluş savaşına giderken Anadolu'ya çıkış Kandıra'dan oldu.....”	-El sanatlarının geliştirilmesi gerekmekte -Eğitimin artırılması -Kültürel değerler geliştirilip şenlikler yapılmalı -Tarihi yapılar ve köyler restore edilmeli -Kandıra bezi -Kandıra taşı -Kültürel öğeleri ön plana çıkaran objelerimiz yok -Eski yaşam alanlarının sergilenmesi - Para -Eğitim - Kandıra bezi -Kandıra taşı - El yapımı ürünler kayboluyor -Muhteşem tarihi var, -Coğrafi işaret alabilir,

Tablo 9: Kandıra'da Sürdürülebilir Turizm Yapılabilmesi İçin Kimlere Sorumluluk Düştüğü

Tema 6: Kandıra'da Sürdürülebilir Turizm Yapılabilmesi İçin Kimlere Sorumluluk Düştüğünün Belirlenmesine Yönelik Soru	
Görüş (Doğrudan Alıntılar)	Odak Noktalar
YK 1: “..... Yerel idarelere, il ve ilçe belediyelerine, kaymakamlığa ve valiliğe sorumluluk düşüyor. Biz el sanatları için değer katıcı kurslar açmayı düşünüyoruz. Ekoturizm olabilmesi için her ürünün Kandıralı tarafından üretilmesi gerekiyor.” YK 2: “...Belediye, Kaymakamlık, Büyükşehir Belediyesi, Valilik, Turizm Müdürlüğü..” YK 3: “..... İlk önce yerel idarelerin ve hükümetin bu noktada bir an önce bölgedeki planların bitirilerek yaşamsal hale getirilmesi gerekir. Bölgede yatak altyapısının bir an evvel sağlanması lazım, yol da çok önemli ama yatak altyapısı tamamen planlara bağlı, planlar bitmeden kimse inşaata başlayamıyor. Ben otelciyim misafirlerimizi yatak yeterli olmadığı Kandıra merkeze 10 km uzaklıkta yurttan yatacağı için geçici çözümler bulmaya çalışıyoruz. Bir an evvel planların tamamlanması gerekiyor” YK 4: “.....Artık ilçe belediyelere sorumluluk düşüyor. Şu anda tüm sorumluluk belediyelerde, Büyükşehir’e bağlı olduğundan, kaynağı oradadır.” YK 5: “...Öncelikle mülki amirler, kaymakamlıklar, belediyenin bu işe el atması gerekiyor.....” YK 6: “.....Teknik olarak destek vermek doğal olarak görevimiz. Ancak mali boyutta kurumlar çok ileri gidemez. Belediyeler, kalkınma ajansları kaynak oluşturabilir.” YK 7: “.... Bir kere işbirliği yapmayı öğrenecekler (kamu yöneticileri). İyi niyetlerse işbirliği yapacaklar. Üniversitelere de çok düşüyor. Üniversite hocalarına da düşüyor, üniversite üniversal görüş oluşturan demektir. Hiç kıpırışmıyorlar. Her şey dahil sistemle nasıl turizm katlediliyor ve A+ müşteri gelmiyor. İşten bahsediyorlarsa Kocaeli’ndeki beyaz yakalıları ağırlasınlar. Biz organik pazar kurulması için belediyenin zabıtasını eğittik, gerekli bütün çabayı gösterdik. Eğer ilerlemeyi istiyorlarsa, kurumlar işbirliği yapacaklar. Bunlar (Kaymakamlık, belediye, üniversite) hizmet makamıdır.....”	- Kamu yönetimi - Kamu yönetimi -Kamu yönetiminin planları tamamlaması -Sorumluluk ilçe belediyeleri ve -Büyükşehir belediyesinde - Mülki amirler - Belediyeler, kalkınma ajansları -Kamu yöneticilerinin işbirliği yapması.

Kandıra ilçesi tarım ve turizm konusunda yetkili olan yöneticilerinin Kandıra’da kırsal turizm yapılabilmesi için ilçenin tarihi-kültürel değerler ve el sanatlarının yeterli olup olmadığına ilişkin görüşleri Tablo 8’de görülmektedir. Yöneticiler; Kandıra’nın köklü bir geçmişten geldiğini, üstü kapalı bir tarihi olduğu- tarihi liman kalıntıları, kaleleri, korsan mağaraları vb.-bulduğunu, bu eski yaşam bölgelerinin ön plana çıkarılarak yöre turizmine katkıda bulunulması gerektiğini, şömine, duvar süsleme malzemesi olarak kullanılan Kandıra taşının yörenin önemli bir unsuru olduğunu, el sanatları olarak Kandıra bezinin olduğu ancak el sanatları üretiminin halkın kullanımına yetecek kadar olduğu, ninelerden sonra üreten kalmayacağını, zengin bir mutfak kültürü olduğu ve coğrafi işaretli ürünlerinin olduğunu ifade etmişlerdir. Ancak bu kültürel dokunun turizmin geliştirilmesi için yetersiz olduğu, tarihi eserler ve tarihi dokunun bilinmediği, tanıtılmadığı ve korunmadığı, el sanatlarının geliştirilmediği, köylerdeki tarihi dokunun onarılarak kırsal turizme kazandırılması gerektiği, böylelikle, dibek dövme, mısır pişirme, mancarlı pide yapma vb. şenlikler ile insanların Kandıra’ya çekilebileceğinin, Kandıra bezi, Kandıra taşı vb.

ürünler üretilerek, hediyelik eşyalar yapıp pazarlanabileceğinin altını çizmişlerdir. Kandıra ilçesinde görüşülen yetkili kişiler, projeler yapılarak, eğitimler verilmesi gerektiğini, halkın teşvik edilmesi ve el sanatlarının üretiminin yaptırılması, yaşatılması gerektiğini, özellikle doğru bir yapılanma ile bu dokunun korunması gerektiğini vurgulamışlardır.

Kandıra’da sürdürülebilir turizm yapılabilmesi için kimlere sorumluluk düştüğü sorumuza yetkililerin verdikleri yanıtlarda genellikle, sorumluluğun kamu yönetiminde, özellikle ilçe belediyeleri ve büyükşehir belediyesinde olduğu, mülki amirlere de önemli görevler düştüğü belirtilmektedir. Burada turizm imar planları, restorasyon, koruma-kullanma dengesi, yatırım/üretim teşviki vb. konularda faaliyet alanı yöreyi de kapsayan kalkınma ajansı MARKA, KOSGEB, üniversiteler, turizm müdürlükleri, belediye ve kaymakamlara önemli görevler düştüğü ve bu anlamda kamu yöneticilerinin işbirliği yapması gerektiği işaret edilmiştir.

Kandıra ilçesinde sürdürülebilir kırsal turizm yapabilmek için en uygun köy ya da beldelerin hangisi olduğu sorulduğunda yetkili kişilerin çoğunlukla, Kandıra ilçesinin deniz ,doğa ve tarımsal üretim avantajını kullanmayı ön pla-

Tablo 10: Kandıra'da Kırsal Turizm Yapılabileceği En Uygun Köy ya da Beldeler

Tema 7: Kandıra'da Kırsal Turizm Yapılabileceği En Uygun Köy ya da Beldelerin Belirlenmesine Yönelik Soru	
Görüş (Doğrudan Alıntılar)	Odak Noktalar
YK 1: “.....Kandıra’nın her köyünde kırsal turizm yapılabilir. Çok büyük bir sahilimiz var. Bizdeki en büyük sorun vatandaşların özel mülkiyetlerini devretmeleri. En uygun alanlar Kandıralı olmayan dışarıdan gelen vatandaşlara gitmiş.....” YK 2: “.....Ağaçtağ, balıkçılık yapılan Bağıranlı Köyü ve Kefken, Şerefsungur, Deliveli, Safalı Köyleri..” YK 3: “.....Köy olarak baktığımızda Kerpe mahallesinin de bağlı olduğu, Divanlar-Kıncırlı köyünün kırsal alanda köy turizmi, kırsal turizm yapılabilecek, Gemicipınar mahallesi var, çok hoş, deniz manzarası, köy evleri, işlenebilir tarım, meyve bahçeleri, denize de entegre olmuş ve denize 2 km orayı tavsiye edebiliriz. YK 4: “.....Sahil kesiminde herhangi bir yer olabilir. Cebeci, Sarısu, Bağıranlı, Kıncırlı köyü Gemicipınar mahallesi, Baba tepesi (cizleme, mancarlı pide ikram edilebilir).....” YK 5: “.....Araman, Narlı, Bağıranlı.Çok da sahile inerseniz Cebeci. Profesyonel ellere geçse Antalya’yla yarışır Kandıra. Bağıranlı ve Pınarlı “da da hem tarım hem deniz var.....” YK 6: “.....Sahilden içeriye olan güzergahlar” YK 7: “..... İnanın her köyün, çayır bayır olanın bile bir özelliği var. Örneğin Ağva tarafında güneş oraya farklı vurduğu için ilk çilekler orada yetişir. Çilek reçeli, çilek likörü yapsalar, bir sürü insan gelir. Kandıra muhteşem bir yer, gelip de hayran olmayan yok. Birçok koyu gezin. Babalı köyünde Çerkezlerin çıktığı mağarada müthiş bir tarih var. Orada tarih var, çılgınlık var o yazılarda, büyük bir mezalim yapılmış orada, her yıl anılıyor. Buna atalarını anmak deniyor, tarih turizmi deniliyor....Kandıra’da Abhazlar, Çerkez köyleri, göçmen köyleri, mübadil köyleri, manav köyleri var. ...Korunması gereken müthiş bir doğa var. Önemli dört mevsim, kışın da, sonbahar da burası muhteşemdir. Gelen insanların hayranlığı, geribildirimi var....”	- Sahile yakın köyler - Sahile yakın köyler -Sahile yakın köyler -Sahile yakın köyler - Hem tarım hem deniz -İklimsel faktörler - Tüm köylerin bir özelliği var, -Kültürel çeşitlilik ve farklı köyleri var, -Dörtmevsim Kandıra

Tablo 11: Kandıra İlçesinde Bir Tarım-Turizm Okulunun Olmaması Durumu

Tema 8:Kandıra İlçesinde Bir Turizm Okulunun Olmamasının Değerlendirilmesine Yönelik Soru	
Görüş (Doğrudan Alıntılar)	Odak Noktalar
YK 1: “.....Çok büyük bir eksiklik. Yüksekokul müdürü ile bu konuda görüştük. İlçemizde turizm, gıda ve balıkçılık konusunda bir okul olmalı. Turizm danışma bürosu açılması nitelikli eleman yetiştirilmeli..”	- Çok büyük eksiklik - Girişimler yapılıyor.
YK 2: “..... Evet ama yakında İzmitli bir danışmanlık firması İzmit, Kıbrıs ve İstanbul ayaklı bir turizm okulu açmayı düşünüyor. Kocaeli Damızlık Birliği Goncaaydın Köyü’nde %50 destekle bir yer açmayı düşünüyor..”	- Ciddi eksiklik - İlgili bölümler yok
YK 3: “..... Ciddi bir eksiklik, turizme soyunan bu bölgenin garson, komi, yönetici gibi personelin bu bölgede yetişememesi ciddi bir eksikliktir. Böyle bir okul olsa bölge uygulama alanı olur, turizmciler işletmeler için de biraz daha profesyonel bakış, misafirlerin de daha iyi ağırlanması için vesile olur. Biz zaman zaman yaz dönemlerinde KOU Derbent Meslek Yüksekokulundan destek istiyoruz...”	- Tarımla ve turizmle ilgili bölümlerin açılması - Turizm okulu ve ziraat, tarım okulu ihtiyaç
YK 4: “..... Kesinlikle.... Kandıra MYO müdür ile görüşmelerimiz oldu ancak ilgili bölümler (tarım, turizm, su ürünleri, veterinerlik vb.) olmadığından ilerleyemedik...”	- Organik tarım bölümü olmalı, - Turizm lisesi yada yüksekokulu olmalı.
YK 5: “.....Tabii ki eksikliktir.Kandıra da turizm okulu olmasını biz üniversiteden istedik.Bir balıkçı tayfasını, teknikeri yetiştirebilecek tesis açılmalı.Kocaeli Üniversitesi tarımla ilgili bir bölüm, ziraat fakültesi açabilir Kandıra’ya.Bankacılık gibi bölümlerin bölgeye hiçbir faydası yok”	
YK 6: “.....Muhakkak ki. Potansiyel neyse ona göre eğitim verilmelidir. Turizm de var Kandıra’da, tarım da. Açılmalı. Önce var olan da düzeltilmelidir.....”	
YK 7: “.....Çok büyük bir eksikliktir. Özellikle Kandıra’da organik tarım bölümü olmalıdır. En azından turizm konusunda bir lise, bir yüksek okul olmalıdır.Bu eksikliği hepsine, kurumlara anlattım...”	

na çıkardıkları görülmüştür. Bu bağlamda daha çok, sahile de yakın olan, tarım yapılan, kültürel çeşitlilik ve tarihi dokusunun korunduğu köyler önerilmektedir. Ön plana çıkan köyler şunlardır: Tarihi dokusu zengin ve korunmuş Ağaçağıl ve Şerefsungur, Akıncılar, balıkçılık yapılan Bağıranlı Köyü ve Kefken, Deliveli, Kandıra merkeze yakın Safalı, işlenebilir tarım alanları, meyve bahçelerine sahip, denize de entegre olmuş Kıncırlı köyü Gemicişinar mahallesi, Sahil kesiminde Cebeci, Sarısu, Pınarlı ‘da iç kesimde Araman, Narlı sayılabilir.

Kandıra ilçesinde turizm-tarım ile ilgili bir okulun olmamasını değerlendirmeleri istendiğinde Kandıralı yetkililer Tablo 11’de; bunun ciddi bir eksiklik olduğunu, daha önce tarım ile ilgili bölümlerin olduğu ancak bir takım hatalar nedeniyle başka ilçelere kaydırıldığını, şimdi ise bu amaçla girişimlerde bulunulduğunu belirtmişlerdir. Açılması istenen bölümlerin- Ziraat, Veterinerlik, Su ürünleri, Turizm, Denizcilik vb.-alanlarında bölümler olabileceğini, bunun için gerek üniversite gerekse meslek lisesi kapsamında Milli Eğitim ile görüşüldüğünü, hatta organik tarım bölümü talep edildiğini ifade etmişlerdir..

SONUÇ VE ÖNERİLER

Son yıllarda dünyada ve ülkemizde, doğal yaşama, doğal beslenmeye ve insan sağlığına verilen önemin artması, gençlerde çevre bilincinin oluşturulma çabası alternatif turizm türlerine talebi artırmıştır. Şehir yaşamından bunalan metropol insanın doğaya, kendi öz yaşamına dönme isteğinin sonucu olarak artan kırsal yaşam özlemi ve organik üretimin, ekoçiftliklerin artan popülaritesi sürdürülebilir kırsal turizmi ön plana çıkarmıştır.

Kandıra sahip olduğu doğal güzellikler, sosyal ve kültürel unsurlar ile deniz, kum ve güneşten farklı bir turistik ürün arzını ortaya koyma potansiyeline sahip bir ilçedir. Ancak Kandıra’da istihdam olanağı bulamayan genç nüfusun kent merkezine veya farklı şehirlere göç ettiği, genç iş gücü azlığından dolayı da geçim kaynağı olan tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin eski dönemlere oranla azaldığı görülmektedir. Bu nedenle yörenin değerlerini yaşatma, istihdam olanağı sağlama, göçleri en aza indirme, kırsal kadının yaptığı işlerden gelir elde etme ve bu geliri kullanabilme hakkını sağlama ve yeni gelir kaynakları oluşturabilme açısından kırsal turizm önemli bir alternatif oluşturmaktadır.

Kandıra ilçesi ve köylerinde, sanayi tesislerinin olma-

yışı, zengin gastronomisi, yaşatılan geleneksel el sanatları, bakir kalmış doğası, uzun sahil şeridi, zengin orman varlığı, su kaynakları ve ulaşılabilirliği ile sürdürülebilir kırsal turizm için önemli avantajları olduğu görülmektedir. Ancak sürdürülebilirlik anlayışına uygun olmayan kısa sezonuyla deniz turizminin yoğunluğu ve ikincil konutların sayısının fazlalığı, Kandıra’nın bazı sahil köylerinde dokunun zedelenmesine ve ticarileşmeye neden olmuştur. Yöre halkının gençlerinin işsizlik sorunu, dış göçe neden olmuş, iki aylık deniz turizmi halkın geçimi için yetersiz olduğundan, Kandıra ve köylerinde gençlerin kırsal turizm ile istihdam olanağı bulabileceği düşünülmektedir.

Kandıra ilçesinin kırsal turizme olanak tanıyan değerlerinin belirlenerek, sürdürülebilir kırsal turizm anlayışı ile yerel halkın kalkınması ve ilçe turizminin geliştirilmesine katkı sağlanması amaçlanan bu çalışmada, Kandıra ilçesi yetkililerinin Kandıra’da sürdürülebilir kırsal turizmin yapılabilmesi hususundaki görüşleri alınmıştır. Bu görüşmeler ve incelemeler sonucunda, özellikle sahile yakın ve kırsal dokusu bozulmamış olan ve tarımsal üretimi süren, Ağaçağıl ve Akıncılar köyleri ön plana çıkmıştır. Ağaçağıl köyünün köy evleri, meydanı ve bozulmamış doğası ile müze köy niteliğinde olduğu düşünülmektedir. Bu köyün kırsal dokusunun bozulmadan, sürdürülebilirlik anlayışı ile kırsal turizme kazandırılması gerektiğine inanılmaktadır. Akıncılar köyünün ise, girişimci ve kırsal turizme hevesli bir köy halkı olduğu tespit edilmiştir. Akıncılar köyünde, eski bir taş bina olan köy okulu terk edilmiş durumdadır. Kullanılmayan bu taş binalar, küçük maliyetler ve kamu izniyle ev pansiyonculuğu ve köy kahvaltısı-yemekleri, ve ürünlerinin satıldığı bir tesise dönüştürülerek, kırsal turizme başlanabilir..

Kandıra ilçesinde kırsal turizm potansiyeli taşıyan bu köyler dışında; Bağıranlı, Safalı, Deliveli, Şerefsungur, Pınarlı gibi köyleri de hem deniz turizmi potansiyeli hem de kırsal turizm potansiyeli taşımaktadır. Ancak alan araştırmasında yetkili kişilerin önerileri doğrultusunda incelenebilen köyler arasında en uygun ve iletişime açık ve girişimci halka sahip köylerin Ağaçağıl ve Akıncılar köyü olduğu tespit edilmiştir. Yetkililerden alınan görüşler doğrultusunda, bu çalışmada varılan sonuçlar şöyledir:

- İlçede Kırsal Turizm yapılırken, hayvansal üretimde ekonomik karlılık sağlanabilmesi için nicelikten çok niteliğe bakılması, bunun için yatırım ve teşvikler yapılarak, küçük aile çiftçiliğinin korunması gerekmektedir.
- Belirtilen köylerde ev pansiyonculuğu yapılarak, köy

evlerinde yöresel yemekler ve organik ürünler üretilerek satılabilecektir.

- Kandıra’da sahil köyleri dışında turizm bilinmemekte ve kırsal turizmin yapılabilmesi için halkın bilgilendirilmesi, eğitim ve teşvikler ile ikna edilmesi gerekmektedir.

- Tarihi dokuya sahip köylerin korunarak, kırsal turizm kazandırılabilir olup, dibek dövme, mısır pişirme, mancarlı pide yapma vb. şenlikler ile insanlar Kandıra’ya çekilebilecektir. Ayrıca yöredeki kadınlar, tarımsal ürünler (Manda yoğurdu, peynir, darta ,meyve-sebze, köy ekmeği) üretip turiste satarak bir gelir elde edebilecektir.

- Yerel halkın istihdam edilmesi ve yöresel el sanatlarının (Kandıra bezi, kandıra taşı vb.) ürünler üretilerek, hediye eşyalar pazarlanabilecektir.

- Kandırayı kırsal turizme açarken, bir köy yada yörenin pilot bölge seçilerek halkın kırsal turizmden kazanç elde edebileceğine inandırılması gereklidir.

Sonuç olarak bu çalışmada, Kandıra’da kırsal turizmin geliştirilebilmesi ve sürdürülebilmesine yönelik öneriler aşağıda yer almaktadır. Bunlar:

- Turizm master planlarının tamamlanması,
- Kırsal turizme uygun alanların doğallığının kitle turizmi anlayışı ile bozulmasının önüne geçilmesi,
- Yöre halkını teşvik edebilmekte örnek oluşturabilecek otantik evlerin kırsal turizme açılması,
- Köylerde ev pansiyonculuğunun geliştirilebilmesi için gerekli alt yapı eksiklerinin giderilmesi,
- Tarım ve hayvancılığa ait faaliyetlerin kırsal turizme entegre edilmesi,
- Yörenin en önemli kültürel miraslarından olan Kandıra bezi, Kandıra taşı işçiliğinin korunması ve tanıtımının artırılması,
- Kandıra hindisi yetiştiriciliğinin teşvik edilmesi,
- Kandıra yoğurdu, mancarlı pide, darta yumurta gibi Kandıra’ya özgü yerel lezzetlerin yeterli miktar ve kalitede üretilmesinin sağlanması,
- Yerel halkın kırsal turizmin uygulanması ve sürdürülebilirliği konusunda eğitilmesi ve teşvik edilmesi
- Yerel yönetimler, üniversite ve paydaş olabilecek kurum ve kuruluşların işbirliği içinde olmasıdır.

KAYNAKÇA

- [1] Ahıpaşaoğlu S., Çeltek E., 2006. Sürdürülebilir Kırsal Turizm, Gazi Kitabevi, Fersa Matbaacılık, Ankara.
- [2] Altunışık R., Coşkun R., Bayraktaroğlu S., Yıldırım E., 2007. Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri- SPSS Uygulamalı, Sakarya Yayıncılık, Geliştirilmiş 5. Baskı, Sakarya.
- [3] Anonymus 2015.www.kandira.bel.tr. (Erişim Tarihi: 02.09.2015).
- [4] Avcıkurt, C., 1997. Avrupa Birliği ile Bütünleşme Sürecinde Türk Turizmi Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Yayınlanmamış Doktora Tezi, BAÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- [5] Çelik, A., Polat, T., 2002. Tokat’ın Kırsal Turizm Arz Potansiyelinin Saptanması ve Değerlendirilmesine Yönelik Bir Çalışma, 3. Ulusal Türkiye Turizmi Sempozyum, 359-379, İzmir.
- [6] Çıkmış A., Çeken H., Uçar M.,2009. Turizmin Tarım Sektörüne Etkisi, Agro-Turizm ve Ekonomik Sonuçları, Tarım Ekonomisi Dergisi; 15(1) : 1 –8.
- [7] Deveci B., Türkmen S., Avcıkurt C.,2013. Kırsal Turizm İle Gastronomi Turizmi İlişkisi-Bigadiç Örneği, Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi , IJSES, 3 (2):

29-34, ISSN: 1307-1149, E-ISSN: 2146-0086.

[8] Erdogan, N., Baris E., 2007. Environmental Protection Programs and Conservation Practices of Hotels in Ankara Turkey, Tourism Management, 28 (2), p. 604–614.

[9] Inskeep, E. 1991. Tourism Planning: An Integrated and Sustainable Development Approach, Van Nostrand Reinhold, New York.

[10] Johnson, D., 2002. Environmentally Sustainable Cruise Tourism: A Reality Check, Marine Policy, 261-270, Elsevier Science Ltd.

[11] Karaman, A., 1996. Sürdürülebilir Turizm Planlaması İçin Ekolojik Bir Çerçeve, Sürdürülebilir Turizm; Turizm Planlamasına Ekolojik Yaklaşım, 19. Dünya Şehircilik Günü Kolokyumunu, Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul.

[12] Kernel, P. 2005., "Creating and Implementing A Model For Sustainable Development in Tourism Enterprises" Journal Cleaner Production, 151-164, Elsevier Science Ltd.

[13] Kiper T.,M. Özyavuz,A. Korkut, Doğal Peyzaj Özelliklerinin Kırsal Turizm Gelişimine Etkisi:Tekirdağ İli Şarköy İlçesi Örneği, Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi, 2011, 8(3), 22-35.

[14] Lane B., 2005. Sustainable Rural Tourism Strategies: A Tool for Development and Conservation, RIAT Revista Interamericana de Ambiente y Turismo. Volumen 1, número 1, Interamerican Journal of Environment and Tourism, Page 12-18.

[15] Navarro M.M, Pedraja M. Vinzón M.I., 2015. Sustainability Indicators of Rural Tourism From The Perspective of The Residents, Tourism Geographies, 17:4, 586-602, <http://dx.doi.org/10.1080/14616688.2015.1062909>, <http://www.tandfonline.com/loi/rtxg20>.

[16] Özdemir S., 2012. Kırsal Kalkınmada Kırsal Turizmden Yararlanma Olanakları: Gökçeada Örneği, KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi 14 (23): 19-21, ISSN: 1309-9132.

[17] WTO,1998. Guide for Local Authorities on Developing Sustainable Tourism;World Tourism Organization, Madrid.

[18] Yıldırım A.ve Şimşek H. Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, 5.b, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2006, 106-107.